

มหาวิทยาลัย

พฤกษศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- ออยพ่นธูปทอง 5 2
- มาช่วยกันลดการใช้บิ๊ยะเคมี และหันมาใช้ปุ๋ยชีวภาพกันเถอะ 4 4
- มุ่งสู่แผนฯ 11 6 6
- ย้อนอดีตพิพิธภัณฑน์พืชกรุงเทพฯ... แหล่งเรียนรู้ใจกลางกรุง 12 12
- คือกตัญญูมาสิกรักษาเกษตรกรเพื่อเกษตร 16 16

ฉบับที่ 11 ประจำเดือน ธันวาคม พ.ศ. 2553 ISSN 1513-0010

ย้อนอดีต

พิพิธภัณฑน์พืชกรุงเทพฯ แหล่งเรียนรู้ใจกลางกรุง

อ้อยพันธุ์อุทกอง 5 ทางเลือกใหม่ของผู้ปลูกอ้อย

ปัจจุบันประเทศไทยส่งออกสินค้าเกษตรหลายชนิดไปสู่ต่างประเทศทั่วโลก สร้างรายได้ให้กับประเทศไทยปีหนึ่ง ๆ เป็นจำนวนมหาศาล ถ้าจะพูดว่าการเกษตรเป็นหัวใจหลักของการนำรายได้เข้าสู่ประเทศคงจะไม่ผิด และคงจะปฏิเสธไม่ได้ว่าการเกษตรเป็นส่วนสำคัญที่สุดที่ทำให้ประเทศไทยของเราอยู่รอด และสามารถต่อสู้กับนานาประเทศได้ในภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ

เมื่อหันกลับไปมองอดีตที่ผ่านมา ประเทศไทยเราโดยคนรุ่นหลังได้ใช้ความรู้จากประสบการณ์สองผืนดินปลูกอ้อยใน การปลูกพืชแต่ละชนิด ไม่ว่าจะเป็นการเลือกปลูกพืชที่มีความเหมาะสมในพื้นที่แตกต่างกัน การกำจัดโรค แมลง รวมถึงการหาวิธีการป้องกัน โดยวิธีธรรมชาติปราศจากสารเคมี สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้การเกษตรยังคงเป็นพื้นฐานที่สำคัญสำหรับประเทศไทยมาจนถึงทุกวันนี้

กรมวิชาการเกษตรเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีส่วนช่วยในการนำองค์ความรู้ที่มีคุณค่าจากอดีตนำมาบูรณาการกับความรู้สมัยใหม่ในปัจจุบัน ทำการศึกษา ค้นคว้า วิจัย ทดลองในเรื่องของพืช จนแน่ใจว่าประสบผลสำเร็จและสามารถถ่ายทอดให้กับเกษตรกรนำไปปลูกในพื้นที่ที่มีความเหมาะสม เพื่อเป็นทางเลือกให้กับเกษตรกรที่มีความประสงค์จะปลูกเพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัว และจุดประกายความคิดให้กับเกษตรกรที่มีความประสงค์จะนำไปต่อยอดในเชิงอุตสาหกรรม นอกจากนี้ พืชหลายชนิดกำลังได้รับความสนใจจากเกษตรกรในการปลูกเพื่อต่อยอดในเชิงอุตสาหกรรมด้วยเช่นเดียวกัน

อ้อยเป็นพืชอีกชนิดหนึ่งที่มีความนิยมในการปลูกขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากอ้อยเป็นพืชที่สามารถรับประทานได้ทั้งอ้อยสด น้ำอ้อย รวมไปถึงการแปรรูปเป็นน้ำตาล

จากข้อมูลของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรสุพรรณบุรี จ.สุพรรณบุรี ระบุว่า ปีการผลิตอ้อยในปี 2552 - 2553 เป็นปีที่ค่อนข้างที่จะผลิตอ้อยได้ไม่เหมือนกับทุก ๆ ปีที่ผ่านมา อาจเนื่องจากสภาวะโลกร้อน ทำให้สภาพอากาศแปรปรวน ในช่วงฤดูหนาวมีอากาศหนาวลดน้อยลงไป ส่งผลให้อ้อยไม่หวานเท่าที่ควร โดยปกติแล้ว CCS ของอ้อยควรจะมีย่านค่ามากกว่า 10 แต่ในปีนี้อ้อยที่เข้าหีบมีความหวานน้อยมาก โดยเฉพาะโรงงานน้ำตาลในเขตภาคกลางและภาคตะวันตก วัดความหวานของอ้อยได้ CCS เพียง 9 - 10 เท่านั้น (CCS = Commercial Cane Sugar)

นอกจากนี้ผลผลิตอ้อยยังลดลงมากเช่นเดียวกัน โดยในปีที่ผ่านมา 2551 - 2552 มีปริมาณอ้อยเข้าหีบทั้งสิ้น 66.4 ล้านตัน และมีการคาดการณ์ว่าในปีนี้ จะมีปริมาณอ้อยเข้าหีบทั้งสิ้น 74 ล้านตัน จึงเป็นที่น่าเสียดายที่ผลผลิตและความหวานอ้อยลดลงอย่างมาก ในขณะที่ราคาอ้อยสูงสุดเป็นประวัติการณ์ในรอบ 30 ปี ทำให้ชาวไร่อ้อยเสียโอกาสที่จะได้เงินเพิ่มจากความหวานของอ้อย (ราคาอ้อยเบื้องต้น ต้นละ 950 บาทที่ CCS = 10 และจะได้เงินเพิ่มขึ้น CCS ละ 6%)

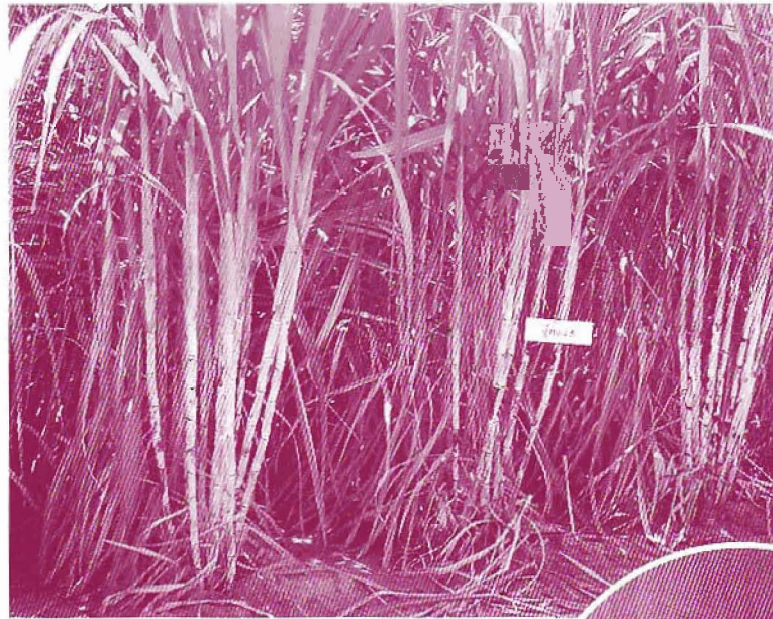
ในจำนวนโรงงานน้ำตาลทั้งประเทศซึ่งมี 47 โรงงาน โรงงานน้ำตาล สหเรือง จำกัด ซึ่งตั้งอยู่ในจังหวัดมุกดาหาร เป็นโรงงานที่ได้ผลผลิตอ้อยความหวานสูงสุด โดยครองแชมป์ของประเทศไทยติดต่อกันมา 2 - 3 ปี และในปีนี้มีการคาดการณ์ว่า จะยังคงครองแชมป์เหมือนเช่นทุกปี จะด้วยเหตุใดนั้น ยังเป็นสิ่งที่วงการอ้อยต่างให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่ง

คณะทำงานวิชาการของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรสุพรรณบุรี จึงได้เดินทางไปสำรวจและค้นหาความเป็นจริงที่โรงงานน้ำตาล สหเรือง จำกัด โดยมีคุณจรัส โภคสวัสดิ์ หัวหน้าฝ่ายพัฒนาวัตถุดิบ ของโรงงานให้ข้อมูลและนำชมแปลงอ้อยของเกษตรกรในเขตอำเภอเมือง และอำเภอดงหลวง เมื่อต้นปีที่ผ่านมา

ข้อมูลของโรงงานน้ำตาล สหเรือง จำกัด มีกำลังการผลิตต่อวันจากใบอนุญาต 14,000 ตัน/วัน แต่ผลิตได้จริง 12,576 ตัน/วัน ในปีการผลิตที่ผ่านมาโรงงานมีจำนวนวันที่อ้อย 105 วัน ปริมาณอ้อยเข้าหีบ 1,172,153 ตัน อ้อยมี CCS เฉลี่ย 13.01 ผลิตน้ำตาลได้ 116.73 กิโลกรัม/ตัน ซึ่งเป็นที่ 1 ของประเทศ ด้วยเหตุผลคือ การปลูกอ้อยหวานพันธุ์อู่ทอง 5 นั้นเอง ซึ่งมีพื้นที่ปลูกอ้อยพันธุ์อู่ทอง 5 มากกว่า 50% นอกจากนี้ยังมีการผลิตไฟฟ้าจากขานอ้อยจำนวน 20 MW ขายให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตจำนวน 8 MW และใช้เองจำนวน 12 MW

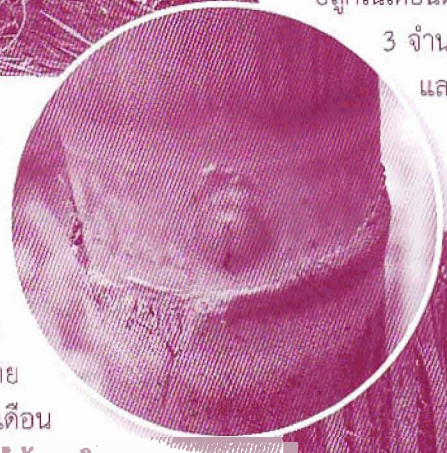
อ้อยพันธุ์อู่ทอง 5 เป็นอ้อยที่ได้รับการรับรองพันธุ์จากกรมวิชาการเกษตรในปี 2544 โดยนายอุดม เลียบวัน นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ อ้อยพันธุ์อู่ทอง 5 เป็นพันธุ์ที่ให้ผลผลิตสูงและมีความหวานสูง ทนทานต่อความแห้งแล้ง มีการแตกกอได้ดี โดยมีจำนวนลำต่อไร่มากกว่า 10,000 ลำ ลำต้นตั้งตรงสูง ไม่ล้ม ไร่ต่อได้หลายปี แต่มีลักษณะด้อยคือ มีลำเล็ก เกษตรกรในจังหวัดมุกดาหารจึงเรียกกันว่า “อู่ทองจ้อย” เนื่องจากเป็นอ้อยลำเล็ก

อ้อยพันธุ์อู่ทอง 5 ถึงแม้ว่าจะมีลักษณะออกดอกเร็วเกือบ 100% แต่มีข้อดีคือ หลังออกดอกแล้วปริมาณน้ำหนักรากและน้ำตาลไม่ลดลง มีการขยายพันธุ์ในเขตจังหวัดมุกดาหารตั้งแต่ปี 2547 โดยนายบุญอู่ม แคล้วโยธา นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรมุกดาหาร โดยได้ขยายพันธุ์ร่วมกับทางโรงงานน้ำตาล สหเรือง จำกัด จนในปัจจุบันคาดว่าจะมีพื้นที่ปลูกอ้อยอู่ทอง 5 มากถึง 70% ของพื้นที่ปลูกอ้อยทั้งหมด ซึ่งมีประมาณ 94,712 ไร่

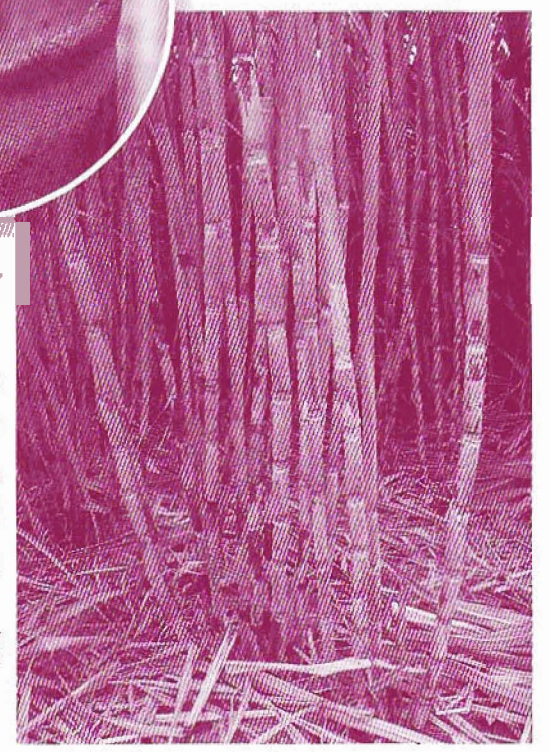
ลักษณะการปลูกอ้อยในเขตจังหวัดมุกดาหารเป็นการปลูกอ้อยข้ามแล้ง โดยจะมีการปลูกในเดือนตุลาคม การเตรียมดิน โดยจะใช้พาล 3 จำนวน 1 ครั้ง ไถพรวนจำนวน 1 ครั้ง และยกร่องจำนวน 1 ครั้ง

มีต้นทุนค่าเตรียมดินจำนวน 1,000 บาท/ไร่ เกษตรกรรายใหญ่จะใช้เครื่องปลูก 2 ร่อง โดยใช้ปุ๋ยสูตร 16 - 11 - 14 จำนวน 50 กิโลกรัม/ไร่ พร้อมกับการปลูก หลังจากนั้นใช้ปุ๋ยสูตรเดิมแต่งหน้าในเดือนพฤษภาคม สูตรและปริมาณเท่าเดิม ซึ่งปุ๋ยอ้อยทางโรงงานเป็นผู้จัดหาให้เกษตรกร โดยเกษตรกรเก็บเกี่ยวอ้อยที่มีอายุประมาณ 12 - 15 เดือน ในปีแรกอ้อยปลูกให้ผลผลิต 20 ตัน/ไร่ อ้อยต่อให้ผลผลิต 12 - 13 ตัน/ไร่ CCS เฉลี่ย 13 มีการใส่ปุ๋ยก่อนการเก็บเกี่ยวโดยใช้อุปกรณ์ซึ่งทำขึ้นเองจากไม้ไผ่ ในการตัดอ้อยสด

ด้วยเหตุผลดังกล่าวที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่าอ้อยพันธุ์อู่ทอง 5 มีข้อดีที่เกษตรกรผู้ปลูกอ้อยน่าจะนำไปเป็นข้อมูลและเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่จะปลูกอ้อยพันธุ์นี้เพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัว เกษตรกรท่านใดสนใจสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรสุพรรณบุรี จ.สุพรรณบุรี โทรศัพท์ 0-3555-1543 หรือ 0-3551-1433 ได้ในวันเวลาราชการ

(ขอขอบคุณ คุณวัลลภา สุชาโต คุณสุนี ศรีสิงห์ และคุณอุดมศักดิ์ ดวนมีสุข ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรสุพรรณบุรี : ข้อมูล)

มาช่วยกันลดการใช้ปุ๋ยเคมี และหันมาใช้ปุ๋ยชีวภาพกันเถอะ

เมื่อพูดถึงการปลูกพืชใด ๆ ก็ตาม ผู้ที่ปลูกพืชนั้น ๆ ย่อมต้องการให้พืชที่ปลูกเจริญเติบโต ได้ผลผลิตที่ดี สมบูรณ์ ปราศจากโรค แมลงมารบกวน และสิ่งหนึ่งที่จะสามารถทำให้พืชผลนั้นเจริญงอกงามได้ด้วยวิธีหนึ่งคือการใช้ปุ๋ย

การใช้ปุ๋ยต้องคำนึงถึงด้วยว่าปุ๋ยที่ใช้ตรงความต้องการของพืชชนิดที่ปลูกนั้นหรือไม่ ปุ๋ยบางชนิดบำรุงส่วนต่าง ๆ ของพืชแตกต่างกัน บางชนิดใช้ได้ผลในการเร่งดอก บางชนิดเร่งผล เป็นต้น

การใช้ปุ๋ยของเกษตรกรในปัจจุบันมุ่งเน้นในการใช้ปุ๋ยเคมีเป็นหลัก ซึ่งนับว่าเป็นปุ๋ยที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย แต่ในปัจจุบันนอกจากปุ๋ยเคมีแล้ว ยังมีปุ๋ยที่เป็นทางเลือกของเกษตรกรอีกชนิดหนึ่งคือ **ปุ๋ยชีวภาพ**

ปุ๋ยชีวภาพไมโครไรซา คือ ปุ๋ยที่ประกอบไปด้วยราอับสคูลาไมโครไรซาที่มีชีวิต และสามารถดูดซึมธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืชได้

ไมโครไรซาเป็นเชื้อราในดินกลุ่มหนึ่งที่อาศัยอยู่บริเวณรากพืชและเจริญเข้าไปภายในรากโดยอยู่ร่วมกับรากพืชในรูปแบบพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน กล่าวคือ พืชให้อาหารจำพวกน้ำตาลที่ได้จากการสังเคราะห์แสงแก่ไมโครไรซา ส่วนไมโครไรซาช่วยดูดธาตุอาหารที่จำเป็นสำหรับการเจริญเติบโตส่งต่อให้แก่พืช

อับสคูลาไมโครไรซา จะสร้างเส้นใยเจริญรอบราก แล้วเข้าไปประหว่งเซลล์และภายในเซลล์รากพืช โดยมีการสร้างโครงสร้างพิเศษ คือ เวสสิเคิล และอับสคูล เรียกว่าอับสคูมาไมโครไรซา มักพบในพืชทั่วไป ได้แก่ ไม้ผลหลายชนิด งามพารา และผักบางชนิด เป็นต้น

ประโยชน์ของปุ๋ยชีวภาพไมโครไรซา

ปุ๋ยชีวภาพไมโครไรซาช่วยเพิ่มพื้นที่ผิวรากพืชในการดูดน้ำและธาตุอาหาร การใช้ปุ๋ยชีวภาพไมโครไรซา ช่วยให้รากพืชแตกแขนงมากขึ้น รวมทั้งเส้นใยของราที่เจริญห่อหุ้มรอบรากถือเป็นการเพิ่มพื้นที่ผิวในการดูดน้ำและธาตุอาหาร ช่วยให้พืชเจริญเติบโตและทนแล้งได้ดี

ปุ๋ยชีวภาพชนิดนี้ยังช่วยดูดธาตุอาหารที่ละลายด้วยยากหรืออยู่ในรูปที่ถูกตรึงไว้ในดิน ส่งต่อให้กับพืชผ่านผนังเส้นใยของราไมโครไรซา สู่ผนังเซลล์ของรากพืช โดยเฉพาะธาตุฟอสฟอรัสซึ่งมักถูกตรึงโดยการรวมตัวกับเหล็ก อะลูมิเนียม แคลเซียม หรือแมกนีเซียม ทำให้ละลายน้ำได้ยากและไม่เป็นประโยชน์ต่อพืช

ช่วยให้พืชทนทานต่อโรครากเน่าหรือโคนเน่าที่มีสาเหตุมาจากเชื้อรา โดยเมื่อราไมโครไรซาเข้าไปอาศัยอยู่ในรากพืชก่อนแล้วจะช่วยป้องกันไม่ให้เชื้อราที่เป็นสาเหตุโรครากเน่าเข้าสู่รากพืช

ปุ๋ยชีวภาพไมโครไรซายังสามารถใช้ร่วมกับสารเคมีทางการเกษตรบางชนิดได้แก่ สารเคมีป้องกันกำจัดแมลง เช่น endrin, chlordane, methyl, parathion, methomyl, carbofuran เป็นต้น สารกำจัดวัชพืช เช่น glyphosate, fluazifopbutyl เป็นต้น สารกำจัดโรคพืช เช่น captan, benomyl, manebtriforine, mancozeb และ zinneb เป็นต้น

ปุ๋ยชนิดนี้ยังช่วยลดการใช้ปุ๋ยเคมี ได้ครึ่งหนึ่งของอัตราการใช้ปุ๋ยปกติในไม้ผล นอกจากนั้น ยังเป็นการเพิ่มคุณภาพและผลผลิตพืชและที่สำคัญไปกว่านั้น การใส่ปุ๋ยชีวภาพไมโครไรซาครั้งเดียวอยู่ในรากพืชไปตลอดชีวิตของพืช

วิธีใช้

สามารถใช้ปุ๋ยชีวภาพอบัสคูลาไมโครไรซาได้ดีกับ ไม้ผล ไม้ยืนต้น ยางพารา และผักบางชนิดโดยการคลุกผสม ปุ๋ยชีวภาพอบัสคูลาไมโครไรซา 2 - 3 กรัม หรือครึ่งช้อนชา ต่อต้น กับดินที่ใช้เพาะชำกล้าพืชยืนต้น ไม้ผล หรือโรยให้ สัมผัสรากฝอยของพืชหลังจากกิ่งชำออกรากแล้วอย่างน้อย 1 เดือน จึงย้ายปลูกลงแปลง

ไม้ผล ไม้ยืนต้น ยางพารา อายุมากกว่า 1 ปี ใส่ปุ๋ยชีวภาพไมโครไรซา 10 กรัม หรือ 1 ช้อนโต๊ะ ปาด ต่อพืช 1 ต้น แต่ถ้าให้ได้ผลดี ควรใส่ในระยะต้นกล้าหรือรองก้นหลุม ก่อนปลูก ทั้งนี้ พืชที่โตแล้วให้ขุดเป็นร่องบริเวณทรงพุ่ม หรือ เกลี่ยใบไม้ที่คลุมอยู่ออกจนพบรากฝอยแล้วโรยปุ๋ยชีวภาพไมโครไรซาให้สัมผัสกับรากฝอยจนรอบทั้งต้น จากนั้นจึงกลบ รากดั้งเดิม รดน้ำตามความเหมาะสม

การเก็บรักษา

เก็บรักษาปุ๋ยชีวภาพอบัสคูลาไมโครไรซาไว้ในที่ร่ม อุณหภูมิห้องปกติ สามารถอยู่ได้นาน 1 ปี ขึ้นอยู่กับชนิดของไมโครไรซา

ข้อควรระวัง

ไม่ควรใช้ปุ๋ยชีวภาพไมโครไรซาร่วมกับสารกำจัดโรคพืชพวก fosetyl, metalaxyl และ mancozeb + metalaxyl เนื่องจากสารเคมีเหล่านี้มีผลยับยั้งการเจริญเติบโตของไมโครไรซาและห้ามเก็บปุ๋ยชีวภาพไมโครไรซาที่อุณหภูมิสูงกว่า 40 องศาเซลเซียส หรือโดนแสงแดดโดยตรง

การจำหน่าย

ปุ๋ยชีวภาพไมโครไรซาชนิดอบัสคูลาไมโครไรซา ขนาดบรรจุ 500 กรัม โดยมีจำนวนสปอร์มากกว่า 25 สปอร์ ต่อกรัม จำหน่าย ถุงละ 60 บาท สำหรับไม้ผล ได้แก่ มะม่วง ขนุน ทุเรียน มังคุด ส้ม มะนาว ลำไย สับปะรด มะละกอ ลองกอง และมะขามหวาน เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมียางพารา สับปะรด รวมทั้งพืชผัก ได้แก่ หน่อไม้ฝรั่ง

ท่านผู้อ่านที่มีความประสงค์จะซื้อปุ๋ยชีวภาพไมโครไรซาหรือขอทราบรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ กลุ่มงานวิจัยจุลินทรีย์ดิน กลุ่มวิจัยปฐพีวิทยา สำนักวิจัยพัฒนาปัจจัยการผลิตทางการเกษตร กรมวิชาการเกษตรมีนักวิชาการที่จะคอยตอบข้อสงสัย โดยสอบถามข้อมูลได้ที่เบอร์โทรศัพท์ 0-2579-0065 หรือ 0-2579-7522-3 ในวัน เวลาราชการ

ปุ๋ยชีวภาพ

ไมโครไรซา

รวมประกอบ เชื้อราไมโครไรซาสายพันธุ์ไทยมีจำนวนเชื้อมากกว่า 25 สปอร์

ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ปุ๋ย ทำให้ลดการใช้ปุ๋ยเคมี ช่วยในการดูดซับธาตุอาหาร ป้องกันโรคในระบบราก รักษาความสมดุลให้แก่สภาพแวดล้อมของพืชตระกูลส้ม ไม้ผลทุกชนิด ไม้ยืนต้น ยางพารา ปาล์มหม่ามั้น พืชตระกูลถั่ว และพืชชนิดต่าง ๆ ยกเว้นพืชผัก ตระกูลกะหล่ำ

กลุ่มงานวิจัยจุลินทรีย์ดิน กองปฐพีวิทยา กรมวิชาการเกษตร โทร. 0-2579-00900 โทร. 5790065 5797522-3 โทรสาร 561478

ขนาดบรรจุ สำหรับ ไม้ผล 50 กรัม

มุ่งสู่แผนฯ 11

ท่านผู้อ่านที่มีอายุพอสมควรคงจะยังจำบทเพลงผู้ใหญ่ลีกันได้อย่างดี เพลงที่ขึ้นต้นว่า

“...พ.ศ. 2504 ผู้ใหญ่ลีก็กลองประชุม ชาวบ้านก็มาชุมนุม มาประชุมที่บ้านผู้ใหญ่ลี
ต่อไปนี้ผู้ใหญ่ลีจะบอกกล่าว ถึงเรื่องราวที่ได้ประชุมมา ทหารเขาตั้งมาว่า ให้ชาวนาเลี้ยงเบ็ด
และสุกร ฝ่ายคาสีหัวคลอน ถามว่าสุกรนั่นคืออะไร ผู้ใหญ่ลีลุกขึ้นตอบทันใด สุกรนั่นไซ้ไร คือหมา
น้อยธรรมดา...”

บทเพลงดังกล่าวได้สะท้อนภาพความเป็นอยู่และระบบการบริหารจัดการของสังคมไทยในยุคนั้นได้
อย่างชัดเจน สังคมไทยในปี พ.ศ. 2504 เป็นจุดเริ่มต้นของการวางรูปแบบนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของ
ประเทศด้วยการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 เริ่มจากปี พ.ศ. 2504 ถึงปี พ.ศ. 2509

ผ่านไปจนกระทั่งปัจจุบัน ผลของการพัฒนาประเทศเป็นเช่นไร คงไม่จำเป็นต้องมาอธิบายกันอีกครั้ง แต่ที่แน่ ๆ ก็คือ
ประเทศไทยได้ใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมาแล้วจำนวน 10 ฉบับ โดยปัจจุบันอยู่ในช่วงท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับ
ที่ 10 ซึ่งจะสิ้นสุดในปี 2554 ที่จะถึงนี้ และในปี 2555 (มองข้ามไปอีก 1 ปี) จะเป็นปีแห่งการเริ่มต้นของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ชับซ้อนและหวังผลเช่นไร “ดึกซึ้ง” ฉบับเดือนธันวาคม 2553 ขอนำท่านผู้อ่านไปทำความรู้จักพร้อมกัน
เตรียมตัวกันข้ามปี เผื่อจะได้ปรับตัวทันก่อนใคร

ก่อนแผนฯ 11

จะว่าไปแล้ว การพัฒนาประเทศไทยขึ้นกับเหตุปัจจัยหลาย
ประการด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นสถานการณ์บ้านเมืองในแต่ละยุคสมัย
สถานการณ์เศรษฐกิจของโลก การเปลี่ยนแปลงของกฎกติกาโลก และ
ความเป็นอยู่ของผู้คนในแต่ละช่วงของแผนพัฒนาฯ

ในปี 2504 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่
1 วางแผนการพัฒนาโดยมุ่งพัฒนาทางวัตถุเป็นหลัก โดยเฉพาะการ
ลงทุนในสิ่งก่อสร้างขั้นพื้นฐานในรูปแบบของระบบคมนาคมและขนส่ง
ระบบการชลประทานและพลังงานไฟฟ้า สาธารณูปการ เป็นต้น
เพื่อเป็นฐานในการลงทุนให้กับเอกชน ยังไม่มีมิติทางด้านสังคม คนยัง
ไม่ใช่ศูนย์กลางของการพัฒนา การวางแผนทุกอย่างมุ่งจากส่วนกลางลง
สู่ส่วนภูมิภาค ในลักษณะของการสั่งการจากบนลงล่าง เหมือนอย่าง
เพลงผู้ใหญ่ลีที่บอกว่าทหารเขาตั้งมา แนวทางการพัฒนาในยุคนั้น
จึงเป็นเรื่องของทหาร ไม่ใช่เรื่องของชุมชน หรือประชาชนทั่วไป

เมื่อเข้าสู่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2
(พ.ศ. 2510-2514) เริ่มนำมิติทางสังคมเข้ามาบรรจุในแผน แต่ที่ยึด
แนวทางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1 ขยายขอบเขตของการพัฒนาไปยัง
พื้นที่ห่างไกล และมีโครงการพัฒนาต่าง ๆ เกิดขึ้นซึ่งมีใช้ภารกิจเฉพาะ
ของหน่วยงานรัฐ เช่น โครงการช่วยเหลือชาวนา โครงการเร่งรัดพัฒนา
ชนบท เป็นต้น

ต่อมาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3
(พ.ศ. 2515-2519) เริ่มบรรจุนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการเงินมากขึ้น
รักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ โดยรักษาอัตราการขยายตัวของ
ปริมาณเงินตรา รักษาระดับราคาสินค้าที่จำเป็นต่อการครองชีพ รักษา
เสถียรภาพทางการเงินระหว่างประเทศ ส่งเสริมการส่งออก ปรับปรุง
โครงสร้างการนำเข้า โครงสร้างทางเศรษฐกิจและยกระดับการผลิต

เร่งรัดการส่งออกและทดแทนสินค้านำเข้า ปรับงบประมาณในโครงการก่อสร้างมาสนับสนุนการลงทุนเพื่อใช้ประโยชน์จากโครงการขั้นพื้นฐานที่มีอยู่ รวมทั้งการกระจายรายได้และบริการทางสังคม โดยลดอัตราการเพิ่มประชากร กระจายบริการเศรษฐกิจและสังคมสู่ชนบท ปรับปรุงสถาบันและองค์กรทางด้านเกษตรและสินเชื่อ รักษาระดับราคาสินค้าเกษตร

เมื่อเข้าสู่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524) ได้เน้นการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศโดยมุ่งขยายการผลิตสาขาเกษตร ปรับปรุงโครงสร้างอุตสาหกรรมการผลิตเพื่อส่งออก กระจายรายได้และการมีงานทำในภูมิภาค มาตรการกระตุ้นอุตสาหกรรมที่ซบเซา รักษาดุลการชำระเงินและการขาดดุลงบประมาณ เร่งบูรณะและปรับปรุงการบริหารทรัพยากรหลักของชาติ รวมทั้งการนำเอาทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ โดยเฉพาะที่ดิน แหล่งน้ำ ป่าไม้และแหล่งแร่ เร่งรัดการปฏิรูปที่ดิน จัดสรรแหล่งน้ำในประเทศ การอนุรักษ์ทะเลหลวง การสำรวจและพัฒนาแหล่งพลังงานในอ่าวไทยและภาคใต้ฝั่งตะวันออก

ในแผนฯ 4 นี้ ครอบครัวและชุมชนเริ่มมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนผ่านระบบสาธารณสุขมูลฐาน ทำให้ประเทศไทยประสบความสำเร็จในการวางแผนครอบครัวและการลดอัตราการเพิ่มของประชากร และในช่วงเวลาดังกล่าวนั้นเอง ประเทศไทยประสบปัญหาภาวะผันผวนทางการเมืองในประเทศ และภาวะเศรษฐกิจโลก ในช่วงต้นของแผน จึงทำให้ต้องเปลี่ยนจากการวางแผนพัฒนาประเทศในระยะยาวมาสู่การปรับแผนเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้าแทน

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) เป็นช่วงของการฟื้นฟูวิกฤติของประเทศ มีการปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการให้มีความหลากหลายโดยเริ่มจัดทำแผนงานแบบมีส่วนร่วม ทั้งแผนพัฒนาชนบทยากจนที่เป็นการวางแผนแบบล่างขึ้นบน โดยใช้ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ในการกำหนดแผนงานโครงการ และแผนพัฒนาชายฝั่งตะวันออกที่มีคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน เป็นกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจในเชิงรุก

ต่อมาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) เริ่มกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยบรรจุการพัฒนาวัฒนธรรมทางจิตใจ และการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเข้ามาอยู่ในแผน เนื่องจากผลจากการพัฒนาที่ผ่านมาพบว่า ถึงแม้การพัฒนาเศรษฐกิจจะมีความก้าวหน้า แต่การพัฒนาทางสังคมกลับมีปัญหา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว การขยายตัวทางเศรษฐกิจมีการพึ่งพาวัตถุดิบจากต่างประเทศเพื่อนำมาผลิตสินค้าส่งออก ทำให้มีความเสี่ยงเมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจโลก ส่งผลกระทบต่อการทำงานและคุณภาพชีวิตของสังคมไทย การพัฒนาจึงไม่มีความยั่งยืน

ดังนั้นในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ได้ปรับเปลี่ยนกระบวนการวางแผนจากการดำเนินการในลักษณะจากบนลงล่าง หรือ โดยราชการเพื่อประชาชนไปสู่ประชาชนมีส่วนร่วม เปลี่ยนจุดมุ่งหมายจากการเร่งรัดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เป็นการยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว “เศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งกระบวนการดังกล่าวใช้เวลาในการพัฒนามากกว่า 30 ปี ในขณะที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพัฒนาประเทศในแนวทางดังกล่าวมาก่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 นานมากแล้ว

การยึดหลักการพัฒนาดังกล่าวต่อเนื่องมาถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ทำให้คนเป็นผู้ตัดสินใจหรือกำหนดทิศทางของการพัฒนาที่คำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล และสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี

เพื่อพร้อมต่อการรับความเสี่ยงบนพื้นฐานของความรอบรู้ ความรอบคอบ และคุณธรรม ควบคู่กับการแบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันความร่วมมือปรองดองกันในสังคม การสร้างสายใยเชื่อมโยงคนในสวนต่าง ๆ ของสังคม สร้างสรรค์พลังในทางบวก นำไปสู่การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน

กระบวนการวางแผนพัฒนาประเทศตามแนวทางดังกล่าวได้ดำเนินการต่อเนื่องมาในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) ซึ่งได้

กำหนดวิสัยทัศน์ประเทศไทยมุ่งพัฒนาสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (Green and Happiness Society) คนไทยมีคุณธรรม นำความรอบรู้ รู้เท่าทันโลก ครอบครัวยุติธรรม ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติสุข เศรษฐกิจมีคุณภาพ เสถียรภาพ และเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพและทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน อยู่ภายใต้ระบบบริหารจัดการประเทศที่มีธรรมาภิบาล ดำรงไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และอยู่ในประชาคมโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี

แผนฯ 10 สังคมอยู่เย็นเป็นสุข

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 กำหนดพันธกิจพัฒนาคนให้มีคุณภาพพร้อมคุณธรรมและรอบรู้อย่างเท่าทัน เสริมสร้างเศรษฐกิจให้มีคุณภาพ เสถียรภาพ และเป็นธรรม รวมทั้งดำรงความหลากหลายทางชีวภาพ และสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อม ตลอดจนพัฒนาระบบบริหารจัดการประเทศให้เกิดธรรมาภิบาลภายใต้ระบอบประชาธิปไตยที่มีองค์พระมหากษัตริย์เป็นประมุข

เพื่อให้มีความรอบคอบและระมัดระวังในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ได้ให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์บริบทของการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ทั้งระบบเศรษฐกิจโลก ตลาดการค้า ตลาดทุนการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี และการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เผชิญภาวะโลกร้อนและการขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติและพลังงานเพื่อให้สามารถใช้ความรู้ได้อย่างถูกหลักวิชาการ รวมทั้งวิเคราะห์สถานะทุนของประเทศ 3 ทุน คือ ทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสังคม และทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งได้ให้ความสำคัญต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งของทุนและการนำทุนไปใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งเสริมสร้างระบบโครงสร้าง กลไกและกระบวนการบริหารพัฒนาประเทศให้อยู่ในหลักธรรมาภิบาลและประชาธิปไตย

วัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 กำหนดขึ้นเพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้ คุณธรรม จริยธรรมอย่างต่อเนื่องที่ขับเคลื่อนด้วยการเชื่อมโยงบทบาทครอบครัว สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา เสริมสร้างบริการสุขภาพอย่างสมดุล เพิ่มศักยภาพของชุมชน เชื่อมโยงเป็นเครือข่าย เป็นรากฐานการพัฒนาเศรษฐกิจ คุณภาพชีวิต และอนุรักษ์ฟื้นฟู ใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน นำไปสู่การพึ่งตนเองและลดปัญหาความยากจนอย่างบูรณาการ ปรับโครงสร้างการผลิตสู่การเพิ่มคุณค่า (Value Creation) ของสินค้าและบริการบนฐานความรู้และนวัตกรรม รวมทั้งสนับสนุนให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างสาขาการผลิต เพื่อทำให้มูลค่าการผลิตสูงขึ้น สร้างภูมิคุ้มกัน (Safety Net) และระบบบริหารความเสี่ยงให้กับภาคการเงิน การคลัง พลังงาน ตลาดปัจจัยการผลิต ตลาดแรงงาน และการลงทุน สร้างระบบการแข่งขันด้านการค้าและการลงทุนให้เป็นธรรม และคำนึง

ถึงผลประโยชน์ของประเทศ รวมทั้งสร้างกลไกในการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาสู่ประชาชนในทุกภาคส่วนอย่างเป็นธรรม รวมทั้งเสริมสร้างความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ ควบคู่กับการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้เป็นฐานที่มั่นคงของการพัฒนาประเทศและการดำรงชีวิตของคนไทยทั้งในรุ่นปัจจุบันและอนาคต รวมทั้งสร้างกลไกในการรักษาผลประโยชน์ของชาติอย่างเป็นธรรมและอย่างยั่งยืน ตลอดจนเพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศสู่ภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชน และขยายบทบาทขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควบคู่กับการเสริมสร้างกลไกและกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยให้เกิดผลในทางปฏิบัติต่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

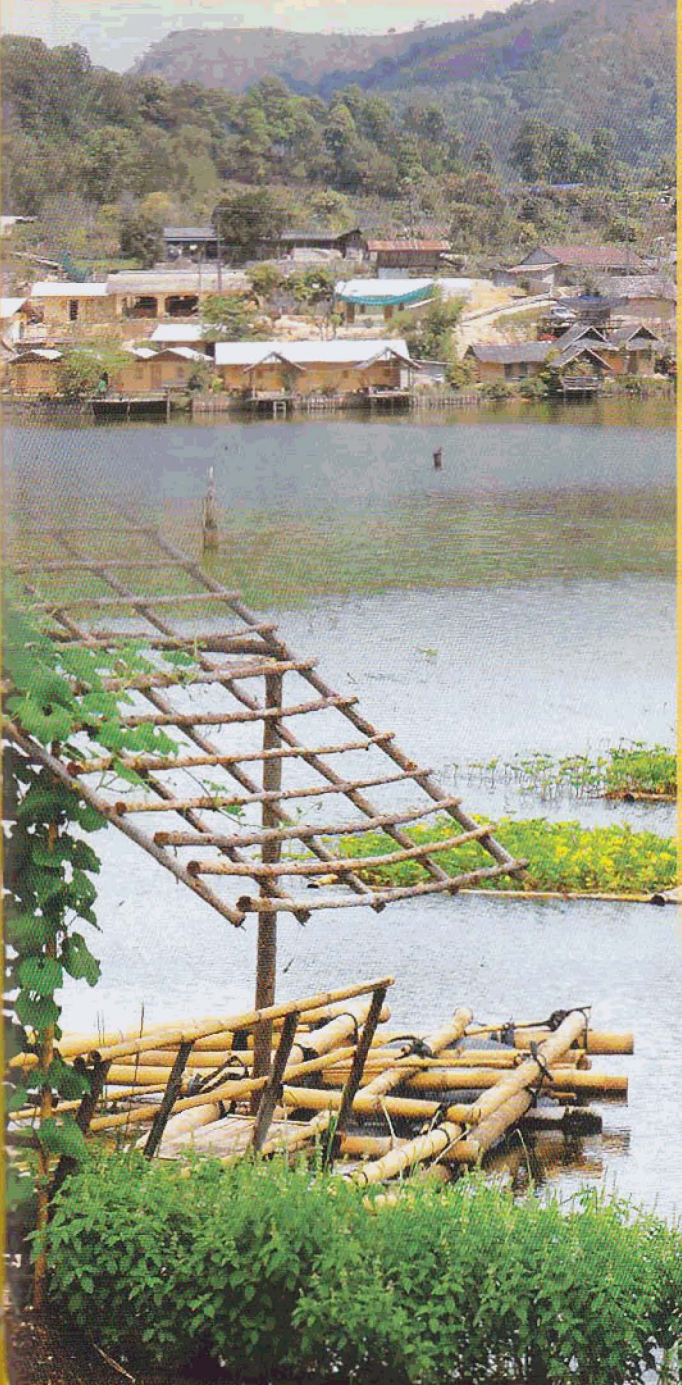
เป้าหมายการพัฒนาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตรกำหนดเป้าหมายด้านเศรษฐกิจ โดยปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้มีความสมดุลและยั่งยืน ให้สัดส่วนภาคเศรษฐกิจในประเทศต่อภาคการค้าระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 75 ภายในปี 2554 สัดส่วนภาคการผลิตเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 15 ภายในปี 2554 อัตราเงินเฟ้อทั่วไปเฉลี่ยร้อยละ 3.0 - 3.5 ต่อปี สัดส่วนหนี้สาธารณะต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ไม่เกินร้อยละ 50 ความยืดหยุ่นการใช้พลังงานเฉลี่ยไม่เกิน 1 : 1 เพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานหมุนเวียนเป็นร้อยละ 8 รวมทั้งลดสัดส่วนการใช้พลังงานต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งลดการใช้น้ำมันในภาคการขนส่งให้เหลือร้อยละ 30 ของการใช้พลังงานทั้งหมด รายได้ของกลุ่มที่มีรายได้สูงสุดร้อยละ 20 แรกมีสัดส่วนไม่เกิน 10 เท่าของรายได้ของกลุ่มที่มีรายได้ต่ำสุดร้อยละ 20 ภายในปี 2554 และสัดส่วน

ผลผลิตของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 40

เป้าหมายการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม รักษาความอุดมสมบูรณ์ของฐานทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพโดยให้มีพื้นที่ป่าไม้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 33 และต้องเป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 18 ของพื้นที่ประเทศ รักษาพื้นที่ทำการเกษตรในเขตชลประทานไว้ไม่น้อยกว่า 31 ล้านไร่ และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมต่อการดำรงคุณภาพชีวิตที่ดีและไม่เป็นภัยคุกคามต่อระบบนิเวศ โดยรักษาคุณภาพน้ำในลุ่มน้ำต่าง ๆ และแหล่งน้ำธรรมชาติให้อยู่ในเกณฑ์พอใช้และดี รวมกันไม่ต่ำกว่าร้อยละ 85 คุณภาพอากาศอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานโดยเฉพาะฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM10) ต้องมีค่าเฉลี่ย ชั่วโมงไม่เกิน 120 มก./ลบ.ม. อัตราการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ต่อประชากรลดลงร้อยละ 5 จากปี 2546 คือไม่เกิน 3.5 ตัน/คน/ปี ควบคุมอัตราการผลิตขยะในเขตเมืองไม่ให้เกิน 1 กก./คน/วัน และของเสียอันตรายจากชุมชนและอุตสาหกรรมได้รับการจัดการอย่างถูกต้องร้อยละ 80 ของปริมาณของเสียอันตรายทั้งหมด รวมทั้งให้มีระบบฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพที่สมบูรณ์ระดับประเทศ 1 ระบบ

ผลของการพัฒนาตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 จะเป็นดังที่หวังหรือไม่ คงจะได้ผลสรุปในปี 2554 ที่กำลังจะมาถึง แต่หากจะใช้มาตรของความรู้สึกวัด ท่านผู้อ่านทุกท่านคงมีมาตรวัดอยู่ในใจกันทุกคน ผู้เขียนจึงมีอาจใช้มาตรวัดของตนเองตอบแทนท่านผู้อ่านแต่ละท่านได้

อย่างไรก็ตาม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้ประเมินผลของการพัฒนาในระยะ 3 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 พบว่าการศึกษายังดีอยู่คุณภาพประชาชนมีพฤติกรรมดำรงชีวิตที่เสี่ยงต่อการเจ็บป่วย ถึงแม้ว่าจะมีภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิตมากขึ้นจากการขยายการคุ้มครอง

ทางสังคม และการพัฒนาระบบหลักประกันสุขภาพ แต่ครอบครัวไทยก็ยังไม่สามารถดูแลสุขภาพได้เต็มศักยภาพ เนื่องจากเป็นครอบครัวเดี่ยวและความสัมพันธ์ในครอบครัวน้อยลง การแพร่ระบาดของยาเสพติดรุนแรงมากขึ้น ผลผลิตของแรงงานต่ำ มีแนวโน้มที่จะขาดกำลังคนในอนาคตจากโครงสร้างของประชากรที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเพิ่มขึ้น เศรษฐกิจไทยมีภูมิคุ้มกันด้านการเงินเพิ่มขึ้น มีการใช้พลังงานทดแทนเพิ่มขึ้น แต่เศรษฐกิจชุมชนยังไม่เข้มแข็ง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม ต้องมีการแก้ไขระบบธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ การกระจายผลประโยชน์ยังไม่เป็นธรรม และยังมีความเหลื่อมล้ำด้านรายได้สูง

แผนฯ 11 เสมอภาคและเป็นธรรม

ณ ปัจจุบัน ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ยังอยู่ระหว่างการรับฟังความคิดเห็นของทุกฝ่าย ท่านผู้อ่านที่สนใจรายละเอียดของร่างดังกล่าว สามารถเข้าไปหาอ่านได้ที่เว็บไซต์ของ สศช. www.nesdb.go.th

หลักการของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ยังคงยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และมุ่งขับเคลื่อนให้เกิดผลในทางปฏิบัติที่ชัดเจนมากขึ้นในทุกระดับ ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา และให้ความสำคัญต่อการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม พัฒนาประเทศสู่ความสมดุลในทุกมิติ โดยยึดวิสัยทัศน์ประเทศไทยในปี พ.ศ. 2570 เป็นเป้าหมาย คือ

“คนไทยภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีมิตรไมตรีบนวิถีแห่งความพอเพียง ยึดมั่นในวัฒนธรรมประชาธิปไตย และหลักธรรมาภิบาลการบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานที่ทั่วถึงมีคุณภาพ สังคมมีความปลอดภัยและมั่นคง อยู่ในสภาวะแวดล้อมที่ดี เกื้อกูลและเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน ระบบการผลิตเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน อยู่บนฐานเศรษฐกิจที่พึ่งตนเองและแข่งขันได้ในเวทีโลก สามารถอยู่ในประชาคมภูมิภาคและโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี”

ทั้งนี้ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในแผนฯ ไว้ว่า “สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรมและมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง” โดยสร้างความเป็นธรรมในการกระจายรายได้ ควบคู่ไปกับการสร้างสังคมคุณธรรมเพื่อให้คนกินดีอยู่ดี ปลอดภัยจากอาชญากรรม อุบัติเหตุ ยาเสพติด และอบายมุข คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มีวัฒนธรรมประชาธิปไตย และธรรมาภิบาล พัฒนาระบบการผลิตและการบริการให้เข้มแข็ง และมีเสถียรภาพบนฐานความรู้และความสร้างสรรค์ของคนไทย ขยายหลักประกันของสังคมให้ครอบคลุมประชาชนทุกคน สร้างความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน รวมทั้งยารักษาโรคจากสมุนไพรบนฐานทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพ ตลอดจนปรับโครงสร้างสาขาการผลิตและการบริโภคของประเทศให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สร้างภูมิคุ้มกันให้เข้มแข็งสามารถป้องกันและรองรับผลกระทบและความเสี่ยงจากวิกฤตเศรษฐกิจที่จะเกิดขึ้นในอนาคต พัฒนาระบบมนุษยให้มีความรู้และทักษะ สามารถรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงอย่างมีเหตุผล

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมในสังคม ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์การสร้างความสมดุลและมั่นคงของอาหารและพลังงาน ยุทธศาสตร์การสร้างเศรษฐกิจฐานความรู้และการสร้างปัจจัยแวดล้อม ยุทธศาสตร์การสร้างความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจและความมั่นคงในภูมิภาค และยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

ในส่วนของเรื่องซึ่งเกี่ยวกับการเกษตรที่สำคัญ เห็นจะเป็นยุทธศาสตร์การสร้างความสมดุลและมั่นคงของอาหารและพลังงาน และยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน รวมทั้งเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์สร้างเศรษฐกิจฐานความรู้ และการสร้างปัจจัยแวดล้อมและบางส่วนของยุทธศาสตร์การสร้างความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจและความมั่นคงในภูมิภาค

สำหรับยุทธศาสตร์การสร้างความสมดุลและมั่นคงของอาหารและพลังงานให้ความสำคัญต่อการ

พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นฐานการผลิตภาคการเกษตรให้เข้มแข็งและยั่งยืน เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคการเกษตรและสร้างมูลค่า สร้างความมั่นคงในอาชีพและรายได้ให้แก่เกษตรกร สร้างความมั่นคงด้านอาหารและพลังงานในระดับครัวเรือนและชุมชน สร้างความมั่นคงด้านพลังงานเพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศและความเข้มแข็งภาคเกษตร รวมทั้งปรับระบบบริหารจัดการภาครัฐเพื่อเสริมสร้างความสมดุลด้านอาหารและพลังงาน

ในส่วนของยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน มุ่งอนุรักษ์ ฟื้นฟู และสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปรับกระบวนทัศน์การพัฒนาและพฤติกรรมกรบริโภคสู่สังคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรภาคการผลิตและบริการ เพื่อนำไปสู่สังคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จัดการสิ่งแวดล้อมเมืองและโครงสร้างพื้นฐาน ยกกระดับขีดความสามารถในการปรับตัวรับมือกับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เพื่อให้สังคมมีความยืดหยุ่นและมีภูมิคุ้มกัน รวมทั้งพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพโปร่งใสและเป็นธรรม

ส่วนยุทธศาสตร์การสร้างเศรษฐกิจฐานความรู้และการสร้างขีดจ้วสิ่งแวดล้อม เน้นการพัฒนาภาคอุตสาหกรรม พัฒนาภาคบริการ พัฒนากลุ่มสินค้าเศรษฐกิจสร้างสรรค์ พัฒนาภาคการค้าและการลงทุน พัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ นวัตกรรมกฎหมาย เศรษฐกิจ และกฎระเบียบต่าง ๆ ให้เอื้อประโยชน์ต่อผู้ประกอบการอย่าง เป็นธรรม

ด้านยุทธศาสตร์การสร้าง ความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจและความมั่นคงในภูมิภาค เป็นกรสร้างความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน การขยายความร่วมมือภายใต้กรอบความร่วมมือต่าง ๆ การปรับปรุงและเสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคีการพัฒนาตั้งแต่ระดับชุมชนท้องถิ่น สนับสนุนการเปิดการค้าเสรีและวางแนวทางป้องกันผลเสียที่จะเกิดขึ้น พัฒนากลุ่มทุน สร้างความเป็นหุ้นส่วนเศรษฐกิจในภูมิภาคด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การเคลื่อนย้ายแรงงาน และการส่งเสริมแรงงานไทยในต่างประเทศ เสริมสร้างความร่วมมือที่ตระหวางประเทศเพื่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีจริยธรรม ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ป้องกันภัยจากการก่อการร้ายและอาชญากรรม ยาเสพติด ภัยพิบัติ และเชื้อโรค รวมทั้งบูรณาการทุกภาคส่วน เพื่อพัฒนา นโยบายและยุทธศาสตร์การรักษาผลประโยชน์ของชาติทั้งทางบกและทางทะเล

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ดังกล่าวจะถูกนำไปถ่ายทอดทิศทางวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ของแผน และตัวชี้วัดความสำเร็จลงไปสู่แผนในระดับต่าง ๆ ได้แก่ แผนการบริหารราชการแผ่นดิน แผนปฏิบัติราชการ 4 ปี และแผนปฏิบัติราชการประจำปีของกระทรวงและกรม แผนพัฒนาจังหวัด-กลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาท้องถิ่น และแผนชุมชนผ่านการจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการพัฒนาให้เป็นไปตามแผน

การรับรู้และศึกษาแผนพัฒนาฯ จึงเป็นเรื่องที่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนจำเป็นต้องใส่ใจ ให้ความเห็น เพราะแผนพัฒนาฯ ดังกล่าวจะเป็นกลไกสำคัญในการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศ เรา ๆ ท่าน ๆ ในยุคปัจจุบันคงไม่อยากโดนคนรุ่นอนาคตกล่าวสรรเสริญในทางที่ไม่ดีเป็นแน่

โบราณท่านว่า รู้ไว้ไว้ว่าใส่บาแบกหม

(ขอบคุณ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ/ข้อมูล)

เตรียมพร้อมพบสิ่งดี ๆ ในปีใหม่ที่จะมาถึงโดยพร้อมเพรียงกัน...

พบกับใจผ่ฉบับหน้า.....สวัสดิ
อัคนา

คำถามอีกข้อ

กองบรรณาธิการจดหมายข่าวผลิใบฯ
กรมวิชาการเกษตร จตุจักร กรุงเทพฯ 10900
E-mail : asuwannakoot@hotmail.com

ย้อนอดีต พิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพฯ... แหล่งเรียนรู้ใจกลางกรุง

ภาพในหนังสือเก่า

หากมองย้อนเวลากลับไป 10 กว่าปีที่ผ่านมา เมื่อวันที่ 25 เมษายน 2541 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จพระราชดำเนินมาวางศิลาฤกษ์อาคารพิพิธภัณฑ์พืชในพื้นที่ของกรมวิชาการเกษตร หลังจากนั้น กองคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร ได้มีหนังสือกราบบังคมทูลขอพระราชทานนามอาคารพิพิธภัณฑ์พืชแห่งนี้ ซึ่งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระราชทานนามอาคารนี้ว่า “พิพิธภัณฑ์พืชสิรินธร” และได้เสด็จพระราชดำเนินมาทรงเปิดอาคารเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2543

อาคารพิพิธภัณฑ์พืชสิรินธร เป็นอาคาร 3 ชั้น ประกอบด้วยชั้นที่ 1 สร้างเป็นห้องสมุดที่มีการรวบรวมเอาหนังสือเก่าแก่อายุหลายร้อยปีเก็บไว้เพื่อให้ความสมบูรณ์คงรูปเดิมไว้ให้มากที่สุด ชั้นที่ 2 เป็นที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพ สร้างเป็นห้องที่มีการรวบรวมเอาพันธุ์พืชเก็บไว้ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อคงไว้ให้คนรุ่นหลังได้ศึกษา และชั้นที่ 3 เป็นห้องทำงานของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

พิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพ เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการศึกษาค้นคว้าวิจัยข้อมูลพื้นฐานทางพฤกษศาสตร์ ในการสนับสนุนการวิจัยทางการเกษตรที่เกี่ยวข้องหรือวิทยาการสาขาอื่น ๆ โดยศึกษาลักษณะทางพฤกษศาสตร์และอนุกรมวิธานพืช การรวบรวมพืชในรูปแบบของพิพิธภัณฑ์พืช มีตัวอย่างพรรณไม้แห้ง ตัวอย่างดอก ตัวอย่างเมล็ดและการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชในแปลงรวบรวมพันธุ์และเรือนเพาะชำ

ความเป็นมาของพิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพ จากอดีตที่ผ่านมา พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ทรงเห็นว่างานด้านพฤกษศาสตร์และด้านเกษตรได้พัฒนาเจริญมากขึ้น ควรมีผู้ดูแลและขยายการสำรวจพรรณพฤกษชาติ จึงโปรดเกล้าฯ

ให้ตั้งแผนกตรวจพันธุ์กษชาติขึ้น ฐานะเทียบเท่ากรม สังกัดกระทรวงพาณิชย์และคมนาคมในปี พ.ศ. 2463 โดยมีนายแพทย์คาร์ (A.F.G. Kerr) ชาวไอร์แลนด์เป็นเจ้ากรม นับเป็นจุดเริ่มต้นของหน่วยงานพฤกษศาสตร์แห่งแรกของประเทศไทย และท่านเป็นผู้ริเริ่มสำรวจพรรณไม้ของประเทศไทยนับแต่นั้นมา

พิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตามลำดับ ตามสภาพการปรับปรุงของระบบราชการซึ่งปัจจุบันดำเนินงานโดย กลุ่มวิจัยเพื่อการคุ้มครองพันธุ์พืช กองคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร ใช้ชื่อย่อว่า BK (Bangkok Herbarium) มีจำนวนตัวอย่างพืชประมาณ 6 หมื่นกว่าตัวอย่าง จัดเรียงตัวอย่างที่มีต่อลำเลียงตามระบบของ Bentham และ Hooker ที่พิจารณาตามลักษณะของพืชที่มีความสัมพันธ์คล้ายคลึงกัน

เริ่มจากกลุ่มพืชใบเลี้ยงคู่โบราณ (Primitive) กลีบดอกเด่น เกสรเพศผู้มาก คาร์เพลแยก ต่อด้วยกลุ่มพืชที่มีพัฒนาการสูงขึ้นคือ กลีบดอกไม่เด่น เกสรเพศผู้น้อย คาร์เพลรวม ส่วนกลุ่มพืชใบเลี้ยงเดี่ยว จะเริ่มจากพืชที่มีลักษณะใกล้เคียงและคล้ายคลึงใบเลี้ยงคู่ ต่อด้วยพืชที่มีพัฒนาการสูงขึ้นจนถึงพวกหญ้า ส่วนพืชเมล็ดเปลือย เฟิร์นและพืชใกล้เคียงเฟิร์น ซึ่งเป็นพืชโบราณที่สุดจัดอยู่กลุ่มต่างหาก รวมพืชทั้งหมดเป็น 305 วงศ์

จากอดีตจนถึงปัจจุบันนับเป็นเวลากว่า 90 ปี แห่งการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพ กองคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร จึงได้จัดงาน “เปิดโลกทัศน์ 90 ปี พิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพ” ขึ้นเมื่อไม่นานมานี้ โดยการจัดงานในครั้งนี้เพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้ด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์พืช ซึ่งเป็นแหล่งรวบรวมตัวอย่างพรรณไม้เพื่อศึกษา ค้นคว้า วิจัยด้านพฤกษศาสตร์ อนุกรมวิธานพืช การอนุรักษ์ การคุ้มครองพันธุ์พืช และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรมพืชโดยได้รับสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในการดำเนินງานตามโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ภายในงานจัดให้มีการจัดแสดงนิทรรศการทางวิชาการ “ที่สุดแห่งมหัศจรรย์ พรรณพฤกษา” มีพืชที่ใหม่ที่สุด หายากที่สุด มีค่าที่สุด สวยที่สุด ใหญ่ที่สุด เล็กที่สุด เก่าแก่ที่สุด เป็นต้น

ผลิบา ฉบับนี้จะขอเสนอพันธุ์พืชที่ใหม่ที่สุด ซึ่งเป็นพืชชนิดใหม่ที่เรียกได้ว่าเป็นพืชชนิดใหม่ของโลก ส่วนพืชชนิดอื่นจะได้นำเสนอให้ผู้อ่านได้ทราบรายละเอียดในโอกาสต่อไป

สิงโตไชปลา

เพชรหึง

ตามที่กรมวิชาการเกษตรได้ค้นพบพืชชนิดใหม่ของโลกที่สำรวจได้ในประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ. 2550 จำนวน 2 ชนิด และได้ขอพระราชทานพระราชนุญาตสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นชื่อวิทยาศาสตร์ เพื่อเฉลิมพระเกียรติ ในโอกาสที่ทรงเจริญพระชนมายุครบ 55 พรรษา ในปี พ.ศ. 2553 และได้พระราชทานพระราชนุญาตและพระราชทานชื่อพืชทั้ง 2 ชนิด คือ ชมพูสิริน และ ไอยริศ

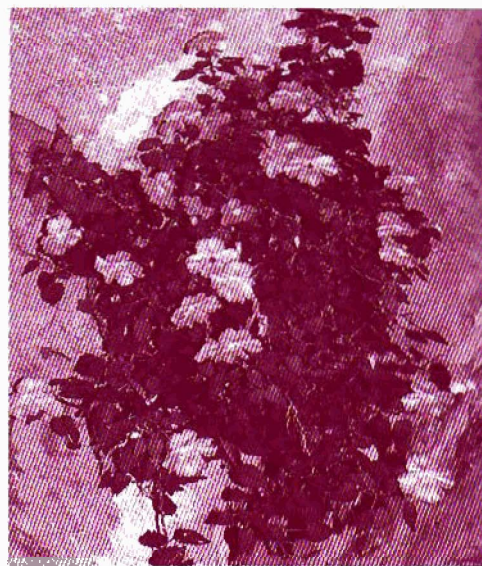
ชมพูสิริน เป็นพืชที่จัดอยู่ในวงศ์เทียน (FAMILY BALSAMINACEAE) ชื่อวิทยาศาสตร์ *Impatiens sirindhorniae* species nova สำรวจพบบริเวณหน้าผาหินปูนในเขตอำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ และอำเภอคีรีรัฐนิคม จังหวัดสุราษฎร์ธานี จัดเป็นพืชหายาก (rare) และเป็นพืชถิ่นเดียว (endemic) ของประเทศไทย

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ เป็นไม้ล้มลุกอายุหลายฤดู ลำต้นค้ำน้ำ แตกกอที่ส่วนโคน มียอดมากได้ถึง 15 ยอด ลำต้นสีเขียวอมเทา ผิวมันวาว เรียบ

ใบเป็นใบเดี่ยว เรียงเวียน แตกใบมากเฉพาะส่วนปลายยอด แผ่นใบหนา คล้ายแผ่นหนัง รูปไข่ปลายแหลม โคนตัดหรือคล้ายรูปหัวใจ ขอบหยัก ก้านใบยาว 6 - 7.5 เซนติเมตร โกล่โคนใบมีต่อม 2 อัน

ไอยริศ

ชมพูสิริน

ดอกเกิดตามปลายกิ่ง มี 1 - 2 ดอก ก้านดอกโค้ง ยาว 3 - 6.5 เซนติเมตร ดอกสีชมพู ใบประดับมีขนาดเล็ก กลีบส่วนใหญ่อยู่ในแนวระนาบเดียว กลีบเลี้ยง 5 กลีบ อยู่เป็น 2 คู่ คู่นอกสีเขียวอมเขียว รูปไข่ คู่ในลดรูปกลีบล่างสุด เป็นรูปคล้ายเรือ และค่อย ๆ คอดเป็นติ่งโค้งยาวได้ถึง 6 เซนติเมตร กลีบดอก 5 กลีบ กลีบบนเป็นรูปไข่กลับ ปลายหุบขึ้น อยู่เป็นคู่ 2 คู่ กลีบบนเชื่อมติดกับกลีบล่าง รังไข่เกลี้ยง มีผลแบบผลแห้งแตก ภายใต้มีเมล็ดสีน้ำตาลเกือบดำ

ไอยริศ เป็นพืชที่จัดอยู่ในวงศ์ขิง (FAMILY ZINGIBERACEAE) ชื่อวิทยาศาสตร์ *Zingiber sirindhorniae* species nova สำรวจพบบนยอดเขาหินปูนในเขตอำเภอหนองหินและอำเภอผาขาว จังหวัดเลย จัดเป็นพืชหายาก (rare) และเป็นพืชถิ่นเดียว (endemic) ของประเทศไทย

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ เป็นไม้ล้มลุกหลายฤดู ลำต้นเป็นเหง้ากลม รากสะสมอาหารทรงกระบอก 1 - 3 ราก เนื้อในสีเหลือง มีกลิ่นเช่นเดียวกับขิง มีลำต้นส่วนเหนือดินแตกกอ 3-6 ยอด แต่ละยอดยาว 40-70 เซนติเมตร มี 5-12 ใบ

ใบเป็นใบเดี่ยว เรียงสลับระนาบเดียว แผ่นใบรูปขอบขนาน กว้าง 3.5-4.5 เซนติเมตร ยาว 8 - 14 เซนติเมตร ปลายแหลม โคนสอบรูปปลีมน ผิวใบเกลี้ยง ทั้งสองด้าน เส้นใบสีแดง ยาว 7 - 8 มิลลิเมตร แยกเป็น 2 แฉกอิสระ ก้านใบยาว 3 - 6 มิลลิเมตร

ช่อดอกเป็นช่อเชิงลด เกิดที่ปลายลำต้นส่วนเหนือดิน กว้างประมาณ 1 เซนติเมตร ยาว 5.5-7.5 เซนติเมตร ก้านช่อดอกยาว 1-2 เซนติเมตร ใบประดับสีเขียว มีขอบสีม่วงแดง ใบประดับย่อยขนาดเล็ก กลีบเลี้ยง 3 กลีบ โคนเชื่อมติดกันเป็นหลอด ปลายแยกด้านเดียว ขอบเป็นหยัก 3 แฉก กลีบดอกสีขาว โคนเชื่อมติดกันเป็นหลอด ปลายแยกเป็น 3 แฉก เกสรเพศผู้ที่เป็นท่อนั้น 5 อัน สีม่วงเข้ม มีลายประสีขามเปลี่ยนรูปร่างไปมีลักษณะคล้ายกลีบดอก 2 อัน ข้างแยกกัน 3 อัน อยู่ตรงกลาง เชื่อมติดกันเป็นกลีบปาก รูปคล้ายไข่กลับ กว้างและยาวประมาณ 2 เซนติเมตร อับเรณูมี 2 พู ยาวประมาณ 1 เซนติเมตร ผลแบบผลแห้งแตก เมล็ดสีดำรูปกระสวย มีเยื่อหุ้มเมล็ดสีขาว

นอกจากนั้น ภายในงานยังได้จัดนิทรรศการที่น่าสนใจ เช่น ไม้ที่มีค่าที่สุด ได้จัดแสดงตัวอย่างพรรณไม้ต้นแบบ (type specimens) จำนวนมากกว่า 1,000 ชิ้น เป็นตัวอย่างอ้างอิงแรกที่ใช้จัดทำคำบรรยาย เพื่อตั้งชื่อวิทยาศาสตร์ของพืช ตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุเกือบ 100 ปี เก็บรวบรวมพร้อม ๆ กับตัวอย่างพรรณไม้แห่งทั่วไปในยุคเริ่มต้นของการสำรวจพรรณไม้ไทยที่เก็บโดยนายแพทย์ Kerr พร้อมคณะ โดยได้เก็บรวบรวมขณะที่สังกัดอยู่ภายใต้กองตรวจพันธุ์รุกชาติ ซึ่งปัจจุบันตัวอย่างทั้งหมดเก็บรักษาไว้ที่พิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพ (BK) ภายในอาคารพิพิธภัณฑ์พืชสิรินธร นับเป็นที่เก็บรวบรวมตัวอย่างพรรณไม้ต้นแบบที่มีจำนวนมากที่สุดของประเทศไทย

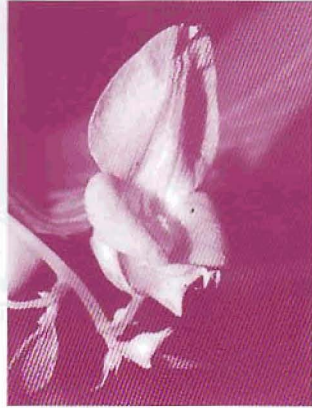

สวดยที่สุด เทียนป่า (*Impatiens*) พืชสกุลเทียนจัดว่าเป็นพืชสกุลหนึ่งที่มีความหลากหลายและความสวยงามมากกลุ่มหนึ่ง การศึกษาทบทวนพืชในสกุลนี้ของประเทศไทยยังไม่เสร็จสิ้น แต่ประเมินว่าอาจจะมีจำนวนชนิดมากถึง 100 ชนิด ที่ราชภัฏแล้ว และนำมาจัดแสดง เช่น เทียนพระพุทธรบาท (*Impatiens charanii*) เทียนพระบารมี (*Impatiens charisma*) เทียนดอยหัวหมุด (*Impatiens patula*) เทียนสบเมย (*Impatiens circaeoides*) เหี่ยวกริม (*Impatiens mirabilis*) เหี่ยวเลียงผา (*Impatiens kerriae*)

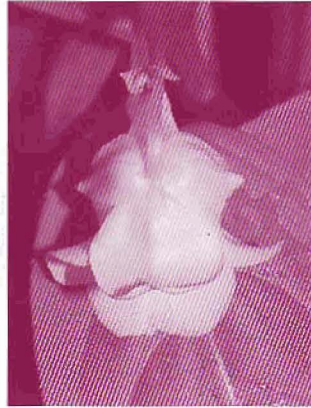
กล้วยไม้ใหญ่ที่สุด วานเพชรหึง หรือ วานหางช้าง (*Grammatophyllum speciosum*) กล้วยไม้ที่มีขนาดของลำต้นและช่อดอกใหญ่ที่สุดของวงศ์กล้วยไม้ พืชชนิดนี้เป็นกล้วยไม้อิงอาศัยตามคาคบไม้ที่มีขนาดใหญ่ในป่าดิบและป่าโกงกางทางภาคตะวันออกและภาคใต้ ลำต้นแตกกอ อาจมากได้ถึง 100 ลำ และขนาดของช่อดอกที่อาจยาวได้ถึง 2 เมตร ดอกมีสีเหลือง บนกลีบมีสายแถบหรือประสีน้ำตาลอมส้ม

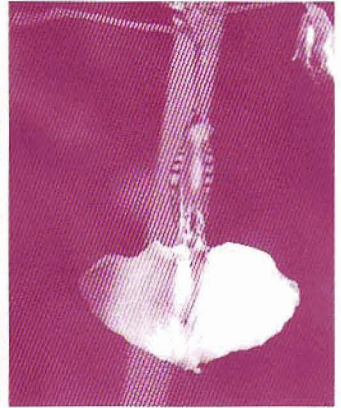
เทียนดอยหัวหมุด

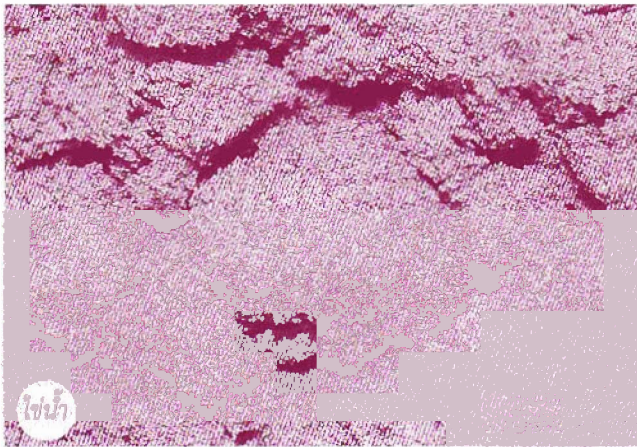
เทียนพระพุทธรบาท

เทียนพระบารมี

เทียนสบเมย

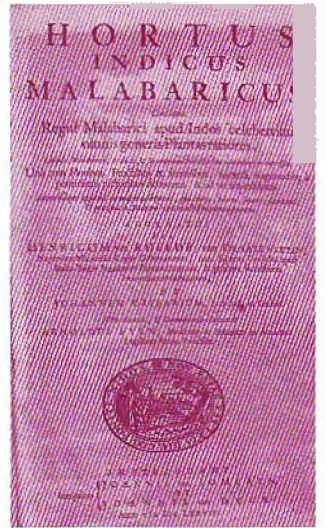

กล้วยไม้เล็กที่สุด สิงโตไซ้ปลา (*Bulbophyllum subtenellum*) หนึ่งในกลุ่มกล้วยไม้ในสกุลสิงโต (*Bulbophyllum*) ที่มีขนาดเล็กที่สุด พืชชนิดนี้เป็นกล้วยไม้อิงอาศัยตามคาคบไม้ในป่าดิบแล้ง พบทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคตะวันออกของประเทศ ขนาดของลำลูกกล้วยมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 3-5 มิลลิเมตร ดอกออกเดี่ยวสีส้ม มีขนาดเล็ก เกิดจากโคนลำลูกกล้วย

เล็กที่สุด ไข่น้ำ (*Wolffia globosa*) หรือทางภาคเหนือและทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือเรียกว่า ผำ หรือไข่แหวน เป็นพืชลอยอยู่เหนือผิวน้ำ รูปร่างเป็นเม็ดกลมเล็ก ๆ เส้นผ่านศูนย์กลาง 0.1-0.2 มิลลิเมตร มีสีเขียวลอยอยู่บริเวณผิวน้ำ ดอกมีขนาดเล็กที่สุด ไม่มีทั้งกลีบดอกและกลีบเลี้ยง ดอกเพศผู้มีเกสรเพศผู้ 1 อัน

ประกอบด้วยอับละอองเรณู 2 อัน ดอกเพศเมียมีรังไข่ 1 ช่อง ก้านเกสรเพศเมียสั้น ยอดเกสรเพศเมียแบน เมล็ดมีขนาดเล็ก กลมและเกลี้ยง ส่วนใหญ่มักขยายพันธุ์โดยการแตกหน่อ ไข่น้ำนี้พบมากในฤดูฝน เกิดในหนองบึงตามธรรมชาติที่มีน้ำใสและนิ่ง ส่วนใหญ่นำมาใช้ประโยชน์เป็นอาหารของสัตว์น้ำและประกอบอาหารของมนุษย์ได้ โดยไข่น้ำหนัก 100 กรัม ให้พลังงานถึง 8 กิโลแคลอรี

เก่าที่สุด Hortus Indicus Malabaricus เป็นหนังสือเก่าที่สุดอายุเกือบ 400 ปีเก็บรักษาไว้ในห้องสมุด เอกสาร และจดหมายเหตุพิพิธภัณฑ์พืช ภายในอาคารพิพิธภัณฑ์พืชสิรินธร ถูกตีพิมพ์ในประเทศเนเธอร์แลนด์เมื่อปี พ.ศ. 2221 (ตรงกับรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช) บรรณาธิการของหนังสือคือ Hendrik Adriaan von Rheede tot Draakestein ภายในเล่มประกอบด้วยคำอธิบายพรรณไม้กลุ่มสมุนไพรที่พบในอินเดีย มีภาพวาดลายเส้นและชื่อเรียกในภาษาพื้นเมืองอินเดียประกอบทั้งหมดนี้เป็นเพียงรายละเอียดส่วนหนึ่งในพิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพฯ ที่ผู้เขียนได้เก็บมาเล่าให้ผู้อ่านได้ทราบ ยังมีความรู้อีกมากมายที่ผู้อ่านสามารถเข้าไปสัมผัสได้ด้วยตนเองในพิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพฯ พิพิธภัณฑ์พืชแห่งการเรียนรู้แห่งนี้มีนักวิชาการที่จะคอยให้ความรู้ คำแนะนำ ตลอดจนข้อควรปฏิบัติสำหรับผู้ขอใช้บริการวิชาการ ผู้อ่านที่สนใจสอบถามรายละเอียดได้ที่ เบอร์โทรศัพท์ 0-2940-5628 ต่อ 101 หรือ 102 ได้ในวัน เวลาราชการ

(ขอบคุณ ดร.ปราโมทย์ ไตรบุญ นักวิชาการเกษตรชำนาญการ กองคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร : ข้อมูล)

เลือกตั้งสมาชิกสภาเกษตรกรเพื่อเกษตรกร

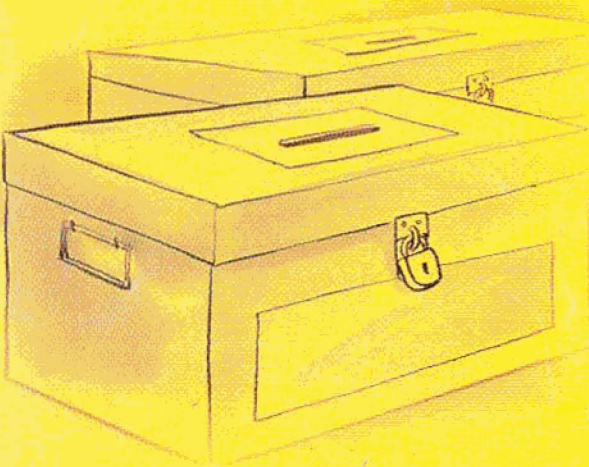

หลังจากที่พระราชบัญญัติสภาเกษตรกรแห่งชาติ พ.ศ. 2553 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 20 พฤศจิกายน 2553 ที่ผ่านมา ขณะนี้อยู่ระหว่างดำเนินการจัดตั้งสภาเกษตรกรแห่งชาติ ผลิใบฯ จากโต๊ะบอกฉบับนี้จึงขอประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว จึงถือว่าเป็นประเด็นสำคัญต่อภาคเกษตรกรรมของประเทศไทย โดยมีเนื้อหาสาระดังนี้

พระราชบัญญัติสภาเกษตรกรแห่งชาติ พ.ศ. 2553 เป็นกฎหมายของเกษตรกรอย่างแท้จริง เพราะสภาฯ นี้จะมีตัวแทนและผู้ทรงคุณวุฒิจากภาคเกษตรที่ได้รับการคัดเลือกมาจากเกษตรกร ซึ่งมีความรู้เกี่ยวกับภาคเกษตรเป็นอย่างดี สามารถมองเห็นถึงปัญหาและแนวทางการแก้ไขที่เหมาะสม และตามความต้องการของเกษตรกร และยังสามารถใช้สภาฯ นี้เป็นเวทีปรึกษาผลประโยชน์ของเกษตรกรในการสะท้อนถึงปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งกายสนอนนโยบายและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ให้ภาครัฐได้ทราบ เพื่อแก้ไขปัญหาได้ถูกต้องและตรงจุด

การเลือกตั้งผู้แทนเกษตรกรในระดับหมู่บ้านจะจัดให้มีขึ้นในวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2554 โดยผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้งผู้แทนเกษตรกรระดับหมู่บ้านจะพิจารณาจากบัญชีครัวเรือนเกษตรกรที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ขึ้นทะเบียนไว้ โดยเกษตรกรผู้บรรลุนิติภาวะทุกคนในแต่ละครัวเรือนเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

สมาชิกสภาเกษตรกรแห่งชาติจะอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี มีสมาชิกรวมทั้งสิ้น 99 คน ประกอบด้วย ประธานสภาเกษตรกรจังหวัด จำนวน 76 คน โดยการเลือกตั้งจากการเลือกตั้งผู้แทนเกษตรกรในระดับหมู่บ้าน ผู้แทนเกษตรกรระดับหมู่บ้าน เลือกตั้งผู้แทนเกษตรกรในรองระดับตำบล ผู้แทนเกษตรกรในระดับตำบล เลือกตั้งผู้แทนเกษตรกรในระดับอำเภอ ผู้แทนเกษตรกรในระดับอำเภอ เลือกตั้งสมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัด ทั้งนี้ สมาชิกสภาเกษตรกรทั้ง 76 คน จะร่วมกันคัดเลือกตัวแทนเกษตรกรด้านพืช สัตว์ ประมง และด้านเกษตรกรรมอื่น ๆ จำนวน 16 คน และคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ด้านเกษตรกรรมอีก 17 คน รวมทั้งสิ้น 99 คน

หากเกษตรกรและประชาชนที่สนใจต้องการติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสภาเกษตรกรแห่งชาติ สามารถศึกษารายละเอียดและกำหนดวันเวลาการเลือกตั้งสมาชิกสภาเกษตรกรได้ที่เว็บไซต์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ www.moac.go.th หรือโทรศัพท์ที่ Call Center 1170 หรือ ศูนย์ประสานงานการเลือกตั้งสภาเกษตรกรจังหวัด 0-2281-5955 ต่อ 296, 297

กรมวิชาการเกษตรได้จัดทำฐานข้อมูลพันธุ์พืช : พันธุ์รับรอง พันธุ์แนะนำและสิ่งประดิษฐ์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2519 จนถึงปัจจุบัน ท่านใดสนใจสามารถสืบค้นข้อมูลได้ที่ <http://it.doa.go.th/cv>

เผยแพร่ใหม่ฉบับหน้า
บรรณาธิการ

E-Mail: haripoonchai@hotmail.com

ผลิใบ ข่าวใหม่การวิจัยและขบวนการเกษตร

- วัตถุประสงค์ ✪ เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยและผลการดำเนินงานของหน่วยงานในสังกัดกรมวิชาการเกษตร
- ✪ เพื่อเป็นสื่อกลางสำหรับนักวิจัยกับผู้บริหาร นักวิจัยกับนักวิจัยและนักวิจัยกับผู้สนใจการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน
- ✪ เพื่อเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น อันจะเป็นตัวอย่างหรือเป็นพื้นฐานการวิจัยขั้นสูงต่อไป

ที่ปรึกษา : จิรากร โกศัยเสวี โสภิตา เหมาคม
พรพรรณีย์ วิชชาขุ

บรรณาธิการ : ประภาส ทรงหงษา
กองบรรณาธิการ : อังคนา สุวรรณภู อดมพร สุพฤกษ์
พนารัตน์ เสรีทวีกุล
ช่างภาพ : วิสุทธิ์ ด้ายทรัพย์ กัญญาณัฐ ใฝ่แดง ชูชาติ อุทธาสกุล
บันทึกข้อมูล : อวิชัย สุวรรณพงศ์ อภรณ์ ด้ายทรัพย์
จัดส่ง : พรทิพย์ นามคำ
สำนักงาน : กรมวิชาการเกษตร ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900
โทรศัพท์ : 0-2561-2825, 0-2940-6864 โทรสาร : 0-2579-4406
พิมพ์ที่ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด อรุณการพิมพ์ โทรศัพท์ : 0-2282-6033-4
www.aaronprinting.com